

Predmet: Mitrović Radoslav i drugi – slučaj Suva Reka/Suharekë
Broj predmeta: K.V. br. 2/2006

Glavni pretres: 2. i 3.06.2008.

Izveštaj: Nataša Kandić i advokat Dragoljub Todorović, punomoćnici žrtava

Saslušanje svedoka Obrada Stevanovića

U martu 1999. godine bio je jedan od šest pomoćnika ministra u Ministarstvu unutrašnjih poslova Srbije (MUP Srbije). Bio je zadužen za oblast Uprave policije, Operativnog centra i za obrazovne institucije u okviru MUP-a. Od polovine 1998. godine više je boravio u Prištini, nego u Beogradu. U vreme kad je došao u Prištinu, postojala je tzv. mirnodopska organizacija MUP-a i to sedam sekretarijata unutrašnjih poslova (SUP), više odeljenja unutrašnjih poslova (OUP) i policijskih stanica. Pored njih, postojale su i granične policijske jedinice i deo Specijalne antiterorističke jedinice sa sedištem u Prištini. To su bile redovne snage policije na Kosovu. Međutim postojale su i vanredne policijske jedinice koje su predstavljali Štab MUP-a za suzbijanje terorizma, sa sedištem u Prištini, zatim Posebne jedinice policije (PJP) i Jedinica za specijalne operacije (JSO), koja se nalazila u sastavu Resora državne bezbednosti Srbije (RDB). Štab MUP-a na Kosovu postojao je od 1990. ili 1991. godine kao privremeni i pomoćni organ ministra unutrašnjih poslova. Na svakih šest meseci menjan je personalni sastav tog štaba. Polovinom 1998. godine Štab je promenio naziv i od tada se zvao Štab Ministarstva za suzbijanje terorizma na Kosovu i Metohiji. Od polovine 1998. do polovine 1999. godine načelnik Štaba bio je general Sreten Lukić. Uži sastav Štaba činili su poimenično određeni pojedinci, a širi sastav Štaba činili su i načelnici sekretarijata, načelnici Resora javne bezbednosti i načelnici centara Resora državne bezbednosti. U užem sastavu su, pored generala Lukića, bili David Gajić iz Resora državne bezbednosti, pukovnik Mijatović, major Goran Radosavljević i komandant JSO Milorad Luković-Legija.

Postojao je termin *zajednička komanda*. To je bio samo jedan oblik povremenog, skoro svakodnevnog okupljanja ljudi iz vrha policije, vojske i politike, koji su u složenoj bezbednosnoj situaciji međusobno razmenjivali informacije iz svog delokruga i nakon toga svako je radio svoj posao, poštujući svoj lanac rukovođenja i komandovanja. Prema tome tzv. *zajednička komanda* nije imala nikakvu komandnu ulogu.

Na pitanje predsednika Veća da li je čuo, da li mu je uopšte bilo poznato, da je izdata neka zapovest *zajedničke komande* za Kosovo i Metohiju, odgovara da je zapovest *zajedničke komande* video u pripremi za svedočenje pred Tribunalom u Hagu, ali ranije ih nikada nije video. Analizirajući te zapovesti u Hagu, on je došao do zaključka da su to dokumenta Prištinskog korpusa, a ne nekakve *zajedničke komande*. Svi elementi tog dokumenta ukazuju da je reč o dokumentu Prištinskog korpusa. Nije razumeo zbog čega se očigledne zapovesti Prištinskog korpusa nazivaju zapovestima *zajedničke komande*.

Naredbe o izvršavanju zadataka na Kosovu donošene su u skladu sa redovnim propisima. Generalni plan suzbijanja terorizma na Kosovu i Metohiji bio je vojni plan i on je odobren od Vrhovnog saveta odbrane. U suzbijanju terorizma po navedenom planu postupalo se na tri načina. Prvi način je preventivno delovanje na suzbijanju terorizma, drugi, reagovanje na terorističke akte i treći izvođenje planiranih antiterorističkih akcija. Zapovesti i naređenja po kojim su antiterorističke akcije na Kosovu izvođene bile su u nadležnosti Prištinskog korpusa, a potpisivao ih je komandant tog korpusa. Međutim, u tim akcijama paralelno su učestvovala i vojne i

policijske jedinice. Objašnjavajući kako je funkcionisala koordinacija između vojnih i policijskih jedinica navodi: "Samo izvođenje antiterorističkih operacija odvijalo se na način da su vojne i policijske jedinice, uprkos tome što su učestvovala na jedinstvenom zadatku, imale relativnu samostalnost u rukovođenju, odlučivanju i komandovanju, a faktički, na jednom komandnom mestu nalazio se i komandant vojne i komandant policijske jedinice... pa je bio jedini način da se ta dva čoveka nađu na istom mestu i da svako po svojoj vertikali komanduje sopstvenim jedinicama u skladu sa zapovešću i sa elementima zapovesti."

Svedok je do početka 1997. godine bio komandant PJP. Od tada, pa sve do završetka bombardovanja u junu 1999. godine, ni formalno, ni faktički, nije postojao komandant PJP. Poznato mu je da veliki broj ljudi i policajaca smatra da je on bio komandant PJP. Međutim on to nije bio i dostava je sudu brojnu dokumentaciju koja to potvrđuje. Njega je ministar odredio da pruža stručnu pomoć jedinicama policije na Kosovu i da realizuje odluke i naređenja ministra. Posebne jedinice policije, u skladu sa Pravilnikom o organizaciji MUP, obrazuje isključivo ministar. Isključivo po nalogu ministra PJP se može angažovati, a njihova uloga je izvršavanje antiterorističkih zadataka. U reonu Prizrena i Suve Reke/Suharekë delovala su dva odreda PJP iz južne Srbije koji su imali sedišta u Nišu i to 37. odred i 87. odred. 37. odred je bio operativni, manevarski odred koji je funkcionisao tako što se uključivao u planirane operacije. 87. odred je bio čvršće vezan za teritoriju i imao je zadatak da drži oslobođenu teritoriju nakon što operativne jedinice završe operaciju,. Inače, ni načelnik OUP-a na teritoriji na kojoj se nalazi odred, ni komandant odreda, ne mogu jedan drugom da izdaju bilo kakav nalog. Oni samo mogu jedan drugog da informišu o saznanjima koja imaju, a svako od njih pojedinačno informiše svoju vertikalu. Nema nikakve subordinacije između komandanta 37. i 87. odreda. I jedan i drugi odred vrlo često su se angažovali za vreme bombardovanja na području između Suve Reke/Suharekë i Orahovca/Rahovec.

Najčešće sedišta bilo mu je u Štabu MUP za suzbijanje terorizma na Kosovu i Metohiji u Prištini, ali formalno nije bio član Štaba niti je bio nadređen ni rukovodiocu Štaba ni bilo kome na Kosovu. Pomoćnik ministra nije rukovodilac, on pomaže ministru da donese i sprovede odluku, ali ne rukovodi.

PJP na Kosovu, pa i 37. odred nosili su sivo-maslinastu maskirnu uniformu u bojama zelena-žuta- braon, koja je odgovarala vojnoj uniformi. Kad su išli u akciju, u interventnim okolnostima, pripadnici 37. odreda policije nosili su maskirnu uniformu koja je bliža vojnoj uniformi u braon-žutoj i zelenoj boji. Kad je u to vreme viđao komandata 37. odreda, optuženog Mitrovića, on je uvek bio u takvoj uniformi. Poznato mu je da su pripadnici 37. odreda PJP koristili bele džipove *mitsubishi* i *land rover* džipove, *lada nive*, *pinzgauere*, *TAM 110* oklopna vozila.

Nije mu poznato da je Milutin Miljković iz SUP-a Prizren upućen u OUP Suva Reka/Suharekë, ali mu je poznata praksa da se neka organizaciona jedinica MUP pojača uključivanjem stručnog kadra. Misli da je to slučaj sa upućivanjem Miljkovića iz Prizrena u Suvu Reku/Suharekë.

Poznato mu je da je bilo iseljavanja Albanaca prema Albaniji i Makedoniji i to na početku bombardovanja. Najvažniji razlog za iseljavanje Albanaca bilo je bombardovanje. Nije mu poznato da je postojala naredba o tome da se Albanci iseljavaju prema Albaniji. Smatra da je to apsolutna besmislica. Poznato mu je da je bilo uništavanja imovine, pljačkanja i paljenja kuća u Suvoj Reci/Suharekë i okolini. U odnosu na Prizren, Suva Reka/Suharekë je mnogo više stradala. To dokazuje da teroristi nisu koristili velika naselja za svoje aktivnosti, već isključivo manja naselja.

O stradanju porodice Berisha svedok je saznao tek kad su činjenice u vezi s tim događajem javno obelodanjene. Ne može da se seti da li je to bilo pre nego što se on uključio u pripreme za

svedočenje u procesu protiv Slobodana Miloševića u Hagu ili je saznao pre toga iz sredstava javnog informisanja. Inače, dok je bio na terenu na Kosovu o tome ništa nije znao.

Pitanja punomoćnika

Na pitanje punomoćnika Todorovića, da li je u vreme dok je bio komandant PJP [do početka 1997], u komandnom lancu postojao starešina između njega i komandanta odreda, svedok je odgovorio da nije bio niko, da je on bio direktno nadređeni starešina komandantu odreda PJP. Pošto je svedok izjavio da posle 1997. godine nije postojao komandant PJP, punomoćnik je pitao ko je u takvoj situaciji [kada nema komandanta PJP na nivou Srbije] bio neposredni starešina komandantu odreda PJP. Svedok nije dao direktan odgovor na to pitanje - objašnjavao je ulogu ministra, ulogu SUP-a na čijem terenu je delovao odred, ali nije hteo da se izjasni ko je bio neposredni starešina komandantu odreda PJP.

Postavljeno pitanje je značajno zbog toga što su svi saslušani svedoci, pripadnici PJP, rekli da je u vreme NATO bombardovanja komandant PJP na nivou MUP-a Srbije bio Obrad Stevanović. Svedok Stevanović je to uporno negirao, dostavljao dokumentaciju o svom kretanju u službi, ali na osnovu iskaza svedoka, na osnovu činjenice da je sve vreme bio na Kosovu u periodu od 1998.- 1999, da je bio pomoćnik ministra, sigurno je da je on faktički komandovao snagama PJP na Kosovu za vreme NATO bombardovanja.

Punomoćnica oštećenih Nataša Kandić pitala je da li u zakonu postoji pravni osnov za prepočinjavanje policije vojsci u ratnim uslovima. Svedok je odgovorio da je u zakonu predviđeno da se, u uslovima rata, policijske jedinice prepočinjavaju vojnim. Međutim, u vreme bombardovanja na Kosovu to prepočinjavanje nije obavljeno. Punomoćnica je pitala da li je zbog neprimenjivanja zakona bilo nekih posledica na događaje na terenu. Svedok je rekao da je bilo protivljenja policije da se prepočini vojsci, ali da je ta stvar rešena putem tzv. koordinacije. Koordinacije su postojale na svim nivoima, pa i na lokalnom nivou, između različitih struktura: politike, policije, vojske, odbrane, ali između njih nije bilo nikakve subordinacije i nije postojalo koordinaciono telo, već samo koordiniranje, u formi razmene informacija, dogovora.

Na pitanje punomoćnice da li je postojala *zajednička komanda*, svedok je odgovorio da nije postojala, iako je na naredbama koje je izdavao Prištinski korpus u zaglavlju stajalo *zajednička komanda*. Vojne jedinice su znale da naredbu izdaje Prištinski korpus, a policijske jedinice su postupale po tim naredbama zbog toga što su im dostavljane preko Štaba MUP-a za Kosovo sa sedištem u Prištini. Inače, postojala je koordinacija između policijskih i vojnih jedinica. Na pitanje punomoćnice u čemu se ogledala ta koordinacija i da li je ona bila samo formalna, svedok je odgovorio da su koordinacije održavane na zajedničkim sastancima i u telefonskim razgovorima. Primera radi, vojska obaveštava policiju da će ući u neku akciju, a policija odgovara da ne može trenutno, da se to odloži za dva dana ili da se upozore na kom delu terena se nalaze jedni, a na kom drugi, ko vodi operacije, radi zaštite učesnika oružanih operacija. Postavljena pitanja značajna su zbog toga što svedok Stevanović, kao i drugi svedoci na visokim položajima u vojsci i policiji, žele da prikriju i zamagle činjenicu odakle dolaze komande, ko ih izdaje i na koji način ih sprovode jedinice na terenu. Svedok ističe da se i u vojsci i u policiji primenjuje princip jednog starešinstva, jer samo jedan čovek može da komanduje, a u svom iskazu govori o koordinacijama, razgovorima, dogovorima, ubeđivanju, informisanju, iako je opšte poznato da u bilo kojoj zajedničkoj akciji vojske i policije komandu vrši jedan čovek.